

CENA „TANIEJ” ŻYWNOSCI

Wzrost ilości
hipermarketów
prowadzi do likwidacji
wielu małych sklepów
spożywczych.

Niższa cena
często oznacza
niższą jakość
produktów.



Lokalne sklepy
mają problem
ze zbytem.

Wielkie sklepy
preferują często
największych
producentów,
często z drugiego
końca świata.

O tym jak kupować DOBRZE dowiedz się więcej
na www.dobrezakupy.ekonsument.pl

KUPOWANIE JEST RODZAJEM KOLEKCJONOWANIA

Dowiedz się
ile kilometrów
pokonała żywność,
którą masz
w torbie?

Sprawdź,
czy kupiona
przez Ciebie
żywność jest
rzeczywiście
świeża!



**WYBIERAJ
STARANNIE,
KUPUJ
MNIEJ!**

Sprawdź
czy kupiona
przez Ciebie
żywność
jest lokalna!

Żywność
zrównoważona =
ekologiczna
lokalna
świeża

źródło informacji: www.ekonsument.pl

**14.12.18 -
28.02.19**

Kolekcja Millenium to pilotażowy projekt tworzenia przez Muzea specjalnych edukacyjnych kolekcji prezentowanych w formie mobilnych wystaw. Celem projektu było skomponowanie etnograficznej i edukacyjnie zaangażowanej kolekcji, wyrażającej przemiany trendów zachodzące na przestrzeni ostatniego wieku. Kolekcja Millenium obejmuje 13 grup obiektów reprezentujących podstawowe obszary ludzkiej egzystencji takie jak: pożywienie, spożywanie posiłków i przechowywanie żywności, leczenie, ubieranie, ogrzewanie, śmieci, budownictwo, rolnictwo, produkcja, zabawa i rozrywka, używki.

Każda z grup obrazuje 3 generacje rzeczy: najstarsze, pochodzące ze zbiorów Państwowego Muzeum Etnograficznego w Warszawie, te z czasów przełomu wieku XX i XXI czyli Millenium oraz projektowane i używane dzisiaj. Kolekcja ta ukazuje zjawisko powracalności trendów. Związane jest ono z aktualnym ukierunkowaniem naszego myślenia na zrównoważony rozwój. Po okresie zachwyty i nasycenia się konsumpcją (Millenium), wracamy do surowców naturalnych, znajdujących się „pod ręką”, łatwych do obróbki domowymi metodami. Mimo, że projekty współczesne są równie zaawansowane technologicznie co te z Millenium, to jednak - wzbogacone o emocjonalną narrację - powstają z surowców naturalnych, z poszanowaniem środowiska oraz zasad społecznej odpowiedzialności. Poprzez tak skonstruowaną wystawę pragniemy zachęcić do międzypokoleniowej dyskusji o roli przedmiotu w życiu człowieka, o przemianach, jakie zachodziły w procesach projektowania i wytwarzania, ideach które je kształtowały oraz emocjach, jakie budzą wśród użytkowników.

Chcemy, by kolekcja Millenium, stała się pretekstem do działań edukacyjnych wokół zjawisk takich jak: konsumpcja, zaawansowane technologie, globalizacja, ale i zrównoważona produkcja, społeczna odpowiedzialność, zero waste i ruchy slow.



Żywność



Wiejska kuchnia kojarzy się z obfitym posiłkiem. W rzeczywistości chłopskie jedzenie było skromne i opierało się głównie na zbożach. Mięso gościło na stole sezonowo, ponieważ zwierzęta ubijano się zazwyczaj na jesieni. Współcześnie nasze nawyki żywieniowe zmieniają się raczej pod wpływem mód niż pór roku. Jednym z najbardziej rozpoznawalnych trendów żywieniowych jest fastfood, który stał się modelem społecznego funkcjonowania. W opozycji do niego powstała idea slow, która w kuchni kładzie nacisk na wartości odżywcze pokarmów czy lokalne pochodzenie produktów. Paradoxem jest fakt, że jedzenie slow nie mogłoby istnieć bez globalizacji - jednego z podstawowych elementów zjawiska zwanego „makdonaldyzacją”.

Leczenie



Zdrowie jest przedmiotem największej troski człowieka. Ból jako fizyczna oznaka, że coś jest nie tak, nigdy nie był pożądanym stanem. Kiedyś próbowano pozbyć się bólu dzięki przeróżnym substancjom, wywarom roślinnym, miksturom, które powstawały w oparciu o wiedzę szamanów, alchemików i praktyków medycyny. Dziś rozwój wiedzy medycznej, biologicznej i chemicznej zaowocował tabletkami na wszystko, a szczególnie na ból. Polacy zażywają rocznie ok 2 mld „painkillerów”. Pomału wracamy jednak do korzeni, odkrywając na nowo ziołolecznictwo jako szeroko pojętą profilaktykę zdrowotną. Niektórzy dostrzegają wartość równowagi między ciałem (soma) a duchem (psyche) i stosują holistyczne terapie takie jak: joga, terapia dźwiękiem, masaże, mindfulness itp.

Ogrzewanie



Ujarznienie ognia było formą adaptacji człowieka do środowiska. Wg mitologii było to wyrazem uniezależnienia się od świata bogów, metaforą postępu i cywilizacji. Człowiek od zawsze szukał sposobów wytwarzania ciepła i światła. Jednak znane mu wówczas rozwiązania techniczne były mało wydajne, np. pochodnia. Radykalna zmiana nastąpiła dopiero dzięki powstaniu i rozwojowi sieci przesyłowych. W latach dwudziestych XX wieku do pierwszych osiedli mieszkaniowych dostarczano już ciepło z kotłowni. Wciąż jednak szukano sposobów na zwiększenie efektywności np. poprzez budowanie bloków energetycznych w elektrociepłowniach. Blokami ciepłowniczymi w skali mikro są piece raketowe. Dziś wielkim wyzwaniem jest efektywne magazynowanie energii oraz jej produkcja w sposób przyjazny dla środowiska.

Rolnictwo



Produkcja rolnicza odgrywa kluczową rolę w zaspokajaniu podstawowych potrzeb. Narzędzia używane w gospodarce tradycyjnej przez lata nie zmieniały swojej formy. Współczesne odpowiedniki niewiele się od nich różnią – przeważnie tylko materiałem wykonania. Ogromny przyrost ludności w ciągu ostatnich 300 lat, problem głodu w wielu miejscach świata oraz gospodarka rynkowa to konteksty współczesnej produkcji. Warto wiedzieć, że 1/3 produkowanej żywności jest wyrzucana, podczas gdy aż 1/8 ludności świata cierpi głód. Zamożne społeczeństwa zdają sobie sprawę z tych problemów, jednakże trudno jest zrezygnować z zysków, będących efektem rozbudzonej konsumpcji.

Używki



Substancje psychoaktywne, zwane używkami, znane są od tysięcy lat. Pełniły funkcję lekarstw, środków znieczulających oraz ułatwiały mediacje „pomiędzy światami”. Stosowaniu używek towarzyszą konkretne zachowania, gesty, przesady. W Polsce najpopularniejsze są: alkohol i tytoń. Papieros na początku XX wieku był symbolem wyzwolenia kobiet. Później pełnił społeczną funkcję więziotwórczą, którą utracił wraz z upowszechnieniem się trendu na zdrowy styl życia. W XX wieku najpopularniejszym twardym narkotykiem w Polsce był tzw. kompot – polska heroina. Znakiem czasu są substancje powstające w wyniku syntez chemicznych np. dopalacze, choć wciąż nieślabnącą popularnością cieszą się naturalne substancje odurzające – np. marihuana.

Spożywanie posiłków



Historia talerza sięga starożytności, ale wykorzystywany jako indywidualne nakrycie to pomysł włoskiego renesansu. Wcześniej obecny tylko w sferach wyższych, demokratyzował się w Europie od czasów masowej produkcji porcelany w XVIII wieku. Kolejną fazą „rozluźniania” zwyczaju jedzenia przy stole jest korzystanie z talerza plastikowego – lekkiego, nietłukącego się i jednorazowego. Kontynuacją tego trendu, wzobogaconego o czynnik świadomości ekologicznej, jest talerz z otrąb - jadalny i biodegradowalny. Z talerzy wypieczonych z korzenia nie jadało się - w chłopskiej chacie pełniły one funkcję dekoracyjną, choć technika ich wykonania pozwalała na przechowywanie nawet substancji płynnych.

Ubieranie



Kiedyś ubranie stanowiło po prostu ochronę dla ciała. Z czasem zaczęło pełnić funkcję kulturową i społeczną oraz estetyczną. To z kolei przyczyniło się do powstania mody. Przemianom podlegały również materiały: kiedyś odzwierzęce, następnie włókna roślinne aż do tworzyw - pochodnych ropy i włókien syntetycznych. Na postawie ubioru, czy stylizacji wiele można powiedzieć o człowieku. Nad tymi zjawiskami pochylały się antropologowie, psychologowie, socjologowie, ekonomiści. Z jednej strony ubranie ma podkreślić naszą odrębność i indywidualność, z drugiej zaś - w świecie masowej produkcji i sieciowej sprzedaży - trudno być sobą, jednostką niepowtarzalną.

Śmieci



Problem składowania odpadów wiąże się z rewolucją przemysłową i wynalezieniem tworzyw sztucznych. Najwięcej śmieci produkowały miasta. Wiejskie gospodarstwa funkcjonowały w sposób zrównoważony. Tam odpady organiczne stawały się kompostem. W XIX wieku powstały pierwsze spalarnie śmieci. Paradoksalnie - popularny plastikowy worek na śmieci bardzo przyczynił się do zwiększenia zanieczyszczenia naszego środowiska. Ekologia zwraca uwagę na obecność tworzyw sztucznych w środowisku naturalnym. Myślenie o recyklingu, świadomym wyborze opakowań, czy kontrolowaniu ilości wytwarzanych śmieci (zero waste) to idee, które pomogą nam opanować śmieciową nadprodukcję.

Produkcja



Produkcja dotyczy każdej sfery życia człowieka – zarówno tej materialnej (przedmioty) jak i niematerialnej (idee, informacje). Wraz z rozwojem ludzkości rośnie tempo produkcji. Kiedyś mówiliśmy o samowystarczalności, ręcznej robocie, obecnie króluje produkcja masowa i globalizacja. Produkcja ma dwa podstawowe konteksty: ekonomia i technologia. Paradoksalnie produkcja masowa, wypierając inne sposoby wytwarzania dóbr, równocześnie tworzy nową przestrzeń dla towarów i usług spoza rynku masowego – np. ręcznie robione, spersonalizowane narty majesty czy odzież firmy PAJAK. Zestawy do it yourself można rozumieć na dwa sposoby: powrót do rękodziela lub jako strategię wytwórców masowych (IKEA), by dotrzeć do klienta pragnącego indywidualnej narracji dla nabywanych towarów. Współczesna produkcja to wskaźniki, jakość, marketing, finanse, HR czyli nieco zdehumanizowana rzeczywistość, podczas gdy rękodzielo na pierwszym miejscu stawia człowieka.

Przechowywanie żywności



Przechowywanie i transport żywności narażają zawsze wiele problemów. Dawniej podstawowym środkiem konserwującym była sól, lód i ziemne „lodówki”. Współczesne chłodnie, mimo powszechnego stosowania wielu nowych środków konserwujących takich jak np. benzoan sodu, są najbardziej energochłonną częścią działalności około spożywczej. Zdecydowaną zmianę w tej dziedzinie przyniósł rozwój kolei – diametralnie skrócił on czas transportu żywności. Do przechowywania używane są pojemniki z różnych materiałów: drewno, ceramika, plastik, szkło, metal. Dawniej z powodów technologicznych było to materiały pochodzenia naturalnego, a plastikowe pudełka to już wynalazek XX wieku. Dziś moda odrzuca plastik jako nieekologiczny i powraca do znanych już od wieków rozwiązań przyjaznych naturze.

Higiene



Przełomowe znaczenie dla higieny osobistej miało upowszechnienie mycia rąk. By przywrócić czystość tkaninom, człowiek już w starożytności używał środków chemicznych takich jak ług i mydła. Jeszcze 100 lat temu kijanką (drewnianą palką) mechanicznie wybijano drobinki brudu z moczonego w rzece materiału. Dzięki technologii, elektryfikacji oraz odkryciom w dziedzinie chemii i fizyki stworzono substancje usuwające brud. Znane z reklam proszki do prania od lat pięćdziesiątych XX wieku wzbogacane były o substancje zapachowe. Współcześnie - narażenia na egzemy i alergie - powracamy do natury używając do prania np. orzechów piorących.

Budowanie



Dom zaspokaja podstawową potrzebę człowieka: poczucie bezpieczeństwa. Już krótki wgląd w historię architektury pomaga zrozumieć, jak zmieniano się myślenie o tej przestrzeni. Sam materiał daje nam sporo informacji: kamień, drewno - podstawowe budulce w naszej części świata - zapewniają trwałość konstrukcji oraz prostą logistykę. Pustak żuźlowy kojarzymy jako materiał czasów niedostatku. Surowiec, z jakiego powstał, jest efektem spalania węgla lub koksu - dlatego pustak obrósł mitem szkodliwości, radioaktywności i rakotwórczości. Współczesne materiały, takie jak np. cegła z konopi to rozwiązania łączące kontekst ekologiczny (biodegradowalna), ekonomiczny (tania i ogólnodostępna) i bezpieczeństwo (trudnopalna).

Zabawa i rozrywka



Świat bez zabawy i rozrywki nie dałby się lubić. Gry i zabawy tłumaczą nam wszelkie złożone procesy zachodzące w otaczającej nas rzeczywistości. Jak każda przestrzeń aktywności człowieka, zabawa i rozrywka podlegają zmianom wraz z rozwojem techniki, pojawianiem się i przemijaniem mód, trendami, zmianą myślenia o kształtowaniu i socjalizowaniu człowieka. Jest to jeden z rynków, który ma największy wpływ na budowanie różnic w obszarach ról społecznych i kulturowych. Zabawka i gra nigdy nie były „niewinne”. Pasterz z owcami, rozerotyżowana Barbie, czy zabawka „mały designer” mogą nam wiele powiedzieć o dzieciach, które się nimi bawią, ich rodzicach oraz świecie, w którym się to odbywa.